

»Diese Broschüre ist ein erfreuliches Zeichen, daß man auch in Österreich daran geht, dem Alkohol energisch an den Leib zu rücken und daß insbesondere die Arbeiterschaft zur Erkenntnis kommt, daß der Alkohol einer ihrer schlimmsten Feinde ist.«

Enak spis bi bil neizmerne koristi za naše ljudstvo. Skrbimo za to, da kmalu zagleda beli dan ter pride potem med maso naroda! Saj imamo družbo sv. Mohorja! Ne bilo bi potem sela na Slovenskem, kjer bi ne čitali knjige! Uspeh bi sigurno ne izostal! In le-ta okolnost je že vredna, da se učiteljstvo z vsemi silami te misli oklene in jo tudi realizuje!

Stavki:

- 1.) Učitelj upoznaj bistvo alkohola ter študiraj tozadevno literaturo!
- 2.) Vse discipline v šoli se imajo primerno uporabljati v zatiranje pijančevanja!
- 3.) V poljudnih predavanjih naj učitelj izvan šole dela v tem smislu za dobro ljudstva.
- 4.) V šolarskih in učiteljskih knjižnicah naj se nahajajo spisi o alkoholizmu!
- 5.) Razširjajo naj se če mogoče brezplačno! — poljudni spisi o škodljivosti alkohola med narodom!
- 6.) Ukrene naj se potrebno, da najbolj razširjeno društvo v Slovencih, t. j. družba sv. Mohorja, izdaje tudi publikacije o alkoholizmu.
- 7.) Učitelj bodi sijajen zgled treznosti!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

»Jubilejska samopomoč«. Zaradi smrtnih slučajev tovarišev Tribnika in Josina sem razposlal položnice vsem tistim članom, ki mi niso skupno poslali dotične vsote. Odzvala se je večina članov, le od 46 pogrešam še položnic. Prosim, da se tudi ti odzovejo, da bo v knjigah red. Naj se pač ne pozabi priložiti 10 oziroma 20 h. Če tega člani ne store, je društvo na izgubi za poštino. Upam, da ta moja prošnja ne bo zaman, ker kdor zna, kako mučno je izterjevanje, mi bo gotovo oprostil ta korak. V društvo sta pristopila učitelj g. Šmrdelj in gospa soproga, pričakujem pa še pristopa mnogo drugih tovarišev in tovarišic.

Ig, 12. novembra 1905.

Franc Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Belokranjsko učiteljsko društvo ima občni zbor dne 21. t. m. ob 1. uri popoldne v Črnomlju v šoli. Vzpored: 1. Poročilo funkcionarjev. 2. Poročilo delegatov. 3. Volitev odbora. 4. Samostojni predlogi. Zborovanje se vrši ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Tehniški slovar. Lani spomladi se je v »Slovenski Matici« ustanovil odsek za izdavanje »Nemško-slovenskega tehniškega slovarja«. Izmed Matičnih odbornikov so poleg načelnika ravnatelja Šubica stopili v odsek: ravnatelj Senekovič in pa profesorji Bartel, dr. Ilešič, Pleteršnik. Zapisnikar je tajnik Lah. Odsek se je pomnožil s tehniški strokovnjaki. Pristopili so mu: stavbni svetnik Klinar, nad-inženier Sbrizaj, inženjerji: prof. Foerster, Prelovšek, Turk (ki je v novjšem času postal tudi Matični odbornik) in Zajec in pristav Skaberne. V odseku je zastopana tudi trgovska in obrtna zbornica po svojem tajniku dr. V. Murniku. Odsek je imel doslej pet sej, v katerih se je izvršilo že več pripravljalnih del. Odsek si je nabavil iz kredita, ki mu ga je dovolila »Slovenska Matica«, več vnanjih slo-

varjev kot vzorce za delo. Strokovnjaki ekscerpirajo Wolf-Pleteršnikov slovar. To delo neki dobro napreduje in utegne biti do prihodnjega poletja gotovo. Podjetje krepko podpira tehniški dijaški klub v Pragi, na Dunaju in v Gradcu. Za podjetje se zanima tudi občinstvo sicer. Po navodilu, kako nabirati pojme tehniške vsebine (dobiva se v društveni pisarni »Slovenske Matice«) je dokaj vprašan. Več gradiva so že poslali ali pa dali na razpolaganje gg. učitelj Bezljaj in dvorni kaplan Steska v Ljubljani, poštni ofic. Wisjan v Trstu, slovenski tehnik v Pragi po stud. ing. I. Rusu, pravnik I. Modic na Dunaju i. dr. Odsek jim izreka za to prijaznost in za marljivi trud presrečno zahvalo in izraža toplo željo, da bi našli obilo posnemovalcev. Slovenske tvrdke tehniške smeri se vljudo naprošajo, da bi dale odseku svoje kataloge na razpolaganje. Hvalno je tudi omeniti krepke podpore »Društva čeških arhitektov in inženjerjev« in pa »Spolka čeških železniških uradnikov« v Pragi, ki sta odseku s svojimi strokovnimi publikacijami na uslugo.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: županstvo v Begunjah na Gorenjskem 40 K; županstvo v Kamniku na Gorenjskem 20 K; županstvo v Ribnici na Dolenjskem 20 K; županstvo v Sevnici na Štajerskem 10 K; g. Ivan Sbrizaj, nadinženir v Ljubljani, 5 K; g. Gustav Pirc, ravnatelj Kmetijske družbe v Ljubljani, 25 K; gđ. Grozdana Padarjeva, nabrala v Poljanah nad Škofjo Loko 9 K; g. Andr. Rapè, nabral v veseli družbi v Smledniku 13 K 50 h; g. Ivan Kutnar je nabral v veseli družbi v Žužemberku 7 K. Živeli učiteljski dobrotniki in njih nasledniki! Bog plati!

Osebnosti. Gdč. Albina Rupnik je imenovana za provizorično učiteljico v Leskovcu pri Krškem. Mesto obolelega nadučitelja g. Ivana Mandeljca v Sodražici je imenovana pomožna učiteljica gdč. Adela Reven, intermistično vodstvo na tej šoli je dobil g. Mihael Verbič. Na Planini pri Logatcu je imenovana suplentinja gdč. Adela Golob za provizorično učiteljico mesto učiteljice gdč. Olge Leskovic, ki je stopila v trajen pokoj. Na ljubljanski gluhošolnici je imenovan za veroučitelja g. Viktor Šega. Ker je absol. učiteljska kandidatinja gdč. Ljumiša Sircelj resignirala na supl. mesto na dvorazrednici v Šmarjeti, je imenovana na to mesto gdč. Josipina Zaletel iz Ljubljane. Gdč. Frančiška Sedej, pomožna učiteljica na strokovni šoli za čipkarstvo v Idriji je imenovana za pravo učiteljico na tem zavodu.

Učiteljske usposobljenostne skušnje za splošne ljudske in meščanske šole so se vršile pretekli teden pred tukajšnje izpraševalno komisijo in so bile končane v soboto. Oglasilo se je 64 kandidatov in kandidatinj, izmed katerih so bili štirje kandidati reprobirani. Specialno izkušnjo iz nemščine za ljudske šole je prestal Egidij Čeh, definitivni učitelj v Slivju v Istri. Učiteljsko usposobljenostno izkušnjo za splošne ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom so prestale kandidatnje: Emilija Ažman, provizorična učiteljica pri Sv. Margareti; Hermina Bračič, provizorična učiteljica v Dobovi; Pavla Buh, provizorična učiteljica v Sostrem; Marija Frantar, provizor. učiteljica v Zalem logu; Marija Furlan, učit. suplentinja v Dornavi; Otilija Funk, učit. suplentinja v Št. Petru na Medvedovem selu; Leopoldina Garbeis, provizorična učiteljica v Velikih Laščah; Helena Globočnik, pomožna učiteljica v Ljubljani; Marija Hafner, pomožna učiteljica v Ljubljani; Karolina Hinterlechner, učitelj. suplentinja v Šmartnem v Rožni dolini; Angela Janša, prov. učiteljica v Iški vasi; Pavla Jaklič, provizor. učiteljica v Mokronogu; Amalija Jeglič, proviz. učiteljica v Kokri; Marija Jurko, proviz. učiteljica v Artičah; Marija Kastelic, proviz. učiteljica v Cerkljah; Ana Kilar, pomožna učiteljica v Ljubljani z odliko; Marija pl. Kleinmayr, provizorična učiteljica v Horjulu; Kornelija Koncilija, provizorična učiteljica v

Štrekljencu; Karolina Lavrič, prov. učiteljica pri Sv. Ani ob Krembergu; Avgusta Lunder, provizor. učiteljica na Raki; Marija Novak, proviz. učiteljica v Tomišlju; Marija Palme, provizorična učiteljica v Spodnjem Logatcu; Marija Petters, prov. učiteljica v Postojni; Berta Rössmann, pom. učiteljica v Starem trgu pri Ložu; Hermina Širnik, provizorična učiteljica v Studencu na Dolenjskem; Ana Stegenšek, provizor. učiteljica v Št. Petru pri Laškem; Marija Strle, pom. učiteljica v Ljubljani; Alojzija Štebi, učit. suplentinja v Trzinu; Evlalijsa Tavčar, provizorična učiteljica v Vodicih; Franciška Urbančič, prov. učiteljica v Postojni; A. Wester, proviz. učiteljica v Šmartnem pod Šmarno goro; potem kandidatje Justin Arhar, suplent na pripravljalnem razredu za srednje šole v Trstu; Ivan Bezjak, prov. učitelj v Hotedršici; Ivan Čepon, prov. učitelj v Rakitni; Rudolf Dostal, provizorični učitelj v Ljutomeru; Franc Drnovšek, provizor. učitelj v Artičah; Pavel Flere, prov. učitelj v Radovljici; Leopold Levstik, suplent na meščanski šoli v Krškem; Karel Mahkota, prov. učitelj v Velesovem; Vincenc Okorn, prov. učitelj v Rajhenburgu; Ivan Petrák, učit. suplent v Št. Jurju nad Tabrom; Avgust Tomič, pomožni učitelj v Ljubljani; Ivan Žnidaršič, suplent na meščanski šoli v Krškem. Skušnjo za ljudske šole z nemškim učnim jezikom so napravile: Erna Elsner, pomožna učitelj. v Ljubljani; Marija Košutnik, učiteljska suplentinja v Vojniku; Olga Kunej, pomožna učiteljica v Ljubljani; Helena Petričič, pomožna učiteljica v Ljubljani; Ilona Rehfeld, pomožna učiteljica v Ljubljani (z odliko); Ana Vavpotič, pomožna učiteljica v Negovi; Marija Walland, pomožna učiteljica v Ljubljani.

Opomin visoki deželni zbornici kranjski. Tovariš penzionist nam piše: Bog zna, se li bo sedaj, ko je nada, da bodo kranjskemu učiteljstvu plače izboljšali, dobil kdo izmed p. n. gg. poslancev in se spomnil tudi malega števila upokojenih učiteljev, ki so ves čas svojega življenja v pravem pomenu besede stradali in prestali toliko zla, zlasti za konkordatne šole, da nihče ne veruje, kdor ni sam izkusil. Privoščite nam vsaj zadnje dni življenja, da nam zasveti milje solnce. Koliko imamo po krivdi zloglasnega Zavašnika provizoričnih službenih let, ki nam niso šteta v pokojninol!

Ljudsko čitalnico in knjižnico v Postojni je otvorila postojnska čitalnica dne 1. t. m. Otvoritve se je udeležilo veliko število tržanov. Čitalniški predsednik je v svojem nagovoru omenjal veliki pomen knjižnic za ljudsko izobrazbo in prosveto in povedal, da bo čitalnica vsem odprta, da bodo brezplačno na razpolago vsi slovenski časopisi, in da se bo knjižnica v kratkem uredila in popolnila tako, da si bo mogoče izposojevati iz knjižnice knjige tudi na dom. Gospod Ant. Dittrich je v daljšem govoru ljudstvo izpodbujal, da naj bi se pridno posluževalo koristi ljudske knjižnice. Zanimanje za to važno ljudsko napravo je jako veliko. Dokaz temu je veliko število bralcev, ki prihajajo vsak dan v bralno sobo. Naj bi tudi drugi kraji posnemali Postojno in s tem podpirali in razširjali ljudsko izobrazbo in prosveto. Kjer ima pri bralnih društvih in pri čitalnicah učiteljstvo kaj besede, naj deluje, da se takisto preosnujejo!

»**Akademija**«, izobraževalno društvo v Ljubljani, je imelo v preteklem poslovnem letu 65 predavanj. Predsednik je dr. Ravnihar. Občine, čitalnice, bralna društva — sploh vse korporacije, ki imajo tudi namen pospeševati izobrazbo ljudstva, naj prijavijo pri predsedstvu društva »Akademije«, ako žele, da jim »Akademija« preskrbi predavanja.

Poročil se je tovariš Ivan Bajželj, telovadni učitelj na mestni višji realki v Idriji, z gđ. Davorinko Lapajnetovo. Srčno čestitamo!

Srečen učitelj. Domači učitelj nekega diplomata na Dunaju je zadel v loteriji 32.000 K.

Iz tržaške okolice nam piše prijatelj, da so dobile šole od tržaškega ordinarijata ukaz, da mora učiteljstvo ob sobotah s šolsko mladino k maši. Za ta ukaz se baje nihče ne meni. Kaj bo iz tega?

Tečaji za zdravljenje jecljajočih šolskih otrok se bodo vršili po razpisu naučnega ministrstva z dne 17. oktobra 1905, št. 32.307, tudi letos na Dunaju. In sicer bodo štirje

taki tečaji. Vsak tečaj traja po 5 tednov. Začetek meseca februarja 1906. Udeležiti se jih morejo tudi ljudskošolski učitelji, da se nauče dotične metode.

Sokol v Idriji priredi v nedeljo 19. t. m. v veliki dvorani »Narodne čitalnice« veselico, pri kateri se vprizori Ogrinčeva veseloigra v 3 dejanjih: »V Ljubljano jo dajmo!« Po igri je ples. Vstopnina za osebo 40 h. Začetek ob polu 9. uri zvečer.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Radovljici, ki je bila dne 8. t. m., nam poročajo: Učiteljci M. Rasingerjevi se je dovolila močitev. Dovolilo se je kraj. šol. svetu v Radovljici, da sme dražbenim potom prodati staro šolsko poslopje in stari šolski vrt, vendar velja kupna pogodba šele po odobrenju c. kr. okr. šol. sveta. — Disciplinarno postopanje proti nekemu učitelju in neki učiteljici se zavrne. V zadevi discipliniranja delegatov IV. dež. učit. skupščine se sklene c. kr. dež. šol. svetu predlagati, da se na podlagi zaslišanja delegatov IV. deželne učit. skupščine opusti vsako nadaljno disciplinarno postopanje, ker je beda učiteljstva docela dokazana in ker je bilo postopanje delegatov nekak obupen klic za jako nujno pomoč*) Kraj. šol. svetu v Boh. Beli se dovoli uvesti na tamošnji šoli pouk v žen. roč. delih. Neki trirazredni šoli se odkloni prošnja, da bi se v tretjem razredu uvedel poldnevni pouk. Prošnji tukajšnjega okraj. učit. društva, da bi se dovolil vsem šolam v okraju in prosti dan za Prešernovo slavnost, se ugodí. — Prošnja učiteljice A. Okornove za upokojenje se priporočljivo odpošlje na višje mesto, ter se ji dovoli za čas, da se stvar reši, dopust; a za začasno suplentinjo se imenuje Ant. Kadunčeva. Priporoča se prošnja za peti razred ljudske šole v Radovljici. Družbi sv. Cirila in Metoda se dovoljuje otroški vrtec na Savi-Jesenicah v dveh oddelkih. Šola v Boh. Bistrici se razširi v trirazredno. Vzamejo se na znanje poročila o nadzorovanju enajstih šol ter rešijo mnogi proračuni za šol. potrebščine za l. 1906.

Razširjenje vipavske šole. Na prošnjo občine vipavske in tamošnjega krajnega šolskega sveta je deželni šolski svet v sporazumu z deželnim odborom dovolil, da se ustanovi vzporednica k tretjemu razredu vipavske ljudske šole.

Razgled po šolskem svetu.

— **Ustanovitev meščanske šole v Ljubljani.** O ustanovitvi meščanske šole v Ljubljani je pri seji obč. sveta ljubljanskega dne 7. t. m. poročal občinski svetnik ravnatelj Šubic. Občinski svet je svoječasno sklenil, da se preosnuj II. mestna deška ljudska šola v petrazredno ljudsko in trirazredno meščansko šolo, ako prevzame dežela plačevanje učiteljev. Šolski odsek predlaga: 1. Mestna deška osemrazrednica se preosnuj v deško občno ljudsko in meščansko šolo pod skupnim vodstvom ravnatelja meščanske šole. 2. Ta preosnova se ima izvršiti tako, da se istočasno aktivirajo sedanji 6., 7. in 8. razred ljudske šole kot 1., 2. in 3. razred meščanske šole, sedanjih 5 ljudskošolskih razredov pa ostane še nadalje kot občna ljudska šola. 3. Skrb za stvarne potrebščine meščanske šole prevzame občina ljubljanska. 4. Ustanovitve 6. razreda na vseh treh deških ljudskih šolah občinski svet ne more priporočati. 5. Glede učiteljskih plač na projektovani novi ljudski in meščanski šoli občinski svet ne stavi nikakih predlogov, ker je ustanovitev teh plač v tesni zvezi z regulacijo učiteljskih plač sploh in ker ima po zakonu deželni zbor določati plače na ljudskih in meščanskih šolah. 6. Občinski svet pritrdi priloženemu učnemu načrtu za nameravano meščansko šolo. — Občinski svetnik nadučitelj Dimnik je govoril o pomenu meščanskih šol ter navajal, koliko takih šol imajo druge dežele. Celo Dalmacija jih ima pet. Na Kranjskem pa bi ne imeli nobene, če bi ne bilo pokojnega Hočevarja, ki jo je ustanovil v Krškem. Dejal je, da bo razlika v plačah za učiteljstvo nove meščanske šole znašala na leto le kakih 5000 K. Končno je predlagal: »Vodstvo ljudske in meščanske šole bodi ločeno, oziroma se dovoli ravnatelju ljudske in meščanske šole suplent, da bi bil

*) Slava Litiji!

ravnatelj prost poučevanja.« — Občinski svetnik ravnatelj Senekovič je govoril proti ustanovitvi 6. razreda na deških ljudskih šolah, ker se oni dijaki — kakih 30 na leto — ki jim ne gre v I. srednji šoli, itak navadno vrnejo v 4. razred ljudske šole, da prihodnje leto zopet potrkajo na vrata gimnazije ali realke. — Občinski svet je sprejel predlog šolskega odseka in predlog tovariša Dimnika. — Mi z veseljem pozdravljamo ta sklep. Občinski svet ljubljanski pa naj gre sedaj korak naprej in naj na enak način preosnuje deklinško osemrazrednico pri Sv. Jakobu.

— **Meščanska šola v Postojni.** Dne 3. t. m. je v deželnem zboru kranjskem interpeliral dež. poslanec g. Fr. Arko s tovariši deželnega predsednika glede ustanovitve meščanske šole v Postojni. Odkar so sklenili to ustanovitev, teče že peto leto, a meščanske šole v Postojni ni še danes. Deželni zbor je že dne 13. julija 1901. leta dovolil tej šoli redno letno subvencijo s tem, da prevzame dežela plačevanje učiteljskega osebja ali pa da se izplačuje šoli denarna podpora do zneska, ki je potreben za pokritje potrebščine za učiteljsko osebje. Ker se je bati, da bi se otvoritev zopet iz kateregakoli »nepričakovanega« vzroka ne zavlekla, je vprašal interpelant deželnega predsednika kot predsednika c. kr. deželnega šolskega sveta, ako se hoče o zadevi informirati in dati zagotovilo, da se bo vse, kar je še treba za otvoritev meščanske šole v Postojni, v najkrajšem času definitivno rešilo, tako da bo mogoče najdalje s početkom drugega semestra razpisati dotična učna mesta in otvoriti prvi razred prav gotovo s pričetkom bodočega šolskega leta 1906/07.

— **V štajerskem deželnem zboru** je dne 7. t. m. utemeljeval poslanec dr. Schacherl svoj predlog, naj bi se pomaknilo še več šol iz nižjega plačilnega razreda v višji plačilni razred. Ker ni upanja, da bi odpravili III. plačilni razred, naj se od leta 1906. do 1910. dovoli vsako leto 30.000 K za pomaknitev šol iz III. v II. plačilni razred in 20.000 K za pomaknitev iz II. v I. plačilni razred. Potrebni kredit naj se postavi v deželni proračun že leta 1906. — Predlog se je izročil kombiniranemu finančnemu in naučnemu odseku.

— **V moravskem deželnem zboru** je dne 9. t. m. predložil poslanec Perek zakonski načrt, da smejo otroke sprejemati le v take šole, katerih učnega jezika so zmožni.

— **Italijanska gimnazija v Pulju.** Občinski svet v Pulju zahteva, naj istrski deželni zbor ustanovi tamkaj italijansko gimnazijo.

— **V češkem deželnem zboru** je dne 7. t. m. poslanec Schreiter utemeljeval svoj predlog, naj se izda nov zakon o disciplinarnem postopanju zoper učiteljstvo. Predlog je bil sprejet.

— **Schulvereinske podružnice v Ameriki.** V Novem Jorku so pred kratkim ustanovili Nemci krajevno skupino avstrijskega schulvereina. Tudi po drugih ameriških mestih nameravajo ustanoviti take podružnice.

Listnica uredništva.

I. L. Članek o meščanskem šolstvu smo prejeli in ga priobčimo prihodnjič. Hvala!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1857.

Kranjsko.

Na trirazredni ljudski šoli v Planini se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predlagati semkaj predpisanim potem do 4. decembra 1905.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 3. novembra 1905.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Šolske tiskovine

priporoča
tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Ravnokar je
izšel

Ravnokar je
izšel

ROČNI ZAPISNIK

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Spodnje Štajerskem in Primorskem in z osebnim statusom kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1905/06., XII. letnik

Sestavil L. Jelenc.

Cena: Za 75 učencev 1 K 40 v, za 100 učencev 1 K 50 v
za 125 učencev 1 K 60 v, za 150 učencev 1 K 70 v.

Ročni zapisnik je prevzela letos »Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« od gosp. Štef. Primožiča v svojo last.

Naroča se obenem s šolskimi tiskovinami v tiskarni Dragotina Hribarja v Ljubljani ali pa pri vodstvu Zaveze.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Šolskim vodstvom, krajnim šolskim svetom in slovenskim staršem priporočamo:

„Zvonček“, II. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K 60 h, elegantno vezan 6 K 40 h.

„Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno 3 K.

Upravištvo „Zvončka“,
v Ljubljani, Rimska cesta 7.